

IZLOŽBA U POVODU
DANA GRADA POŽEGE
12. OŽUJKA

80. OBLJETNICE
GRADSKOG MUZEJA
POŽEGA

AKCIJA ZAŠTITE MUZEJSKE GRAĐE GRADSKOG MUZEJA POŽEGA

Izložbena dvorana Gradskog muzeja,
od 10. - 20. ožujka 2004. godine
otvoreno od 10 - 12 i od 17- 19 sati

GRADSKI MUZEJ

ZAHVALJUJE SVIMA KOJI SU SE ODAZVALI

«AKCIJI ZAŠTITE MUZEJSKE GRAĐE

GRADSKOG MUZEJA U POŽEGI»

I DALI SVOJ DOPRINOS

OČUVANJU I ZAŠTITI MUZEJSKE GRAĐE

IZLOŽBA POVODOM DANA GRADA POŽEGE,
12. OŽUJKA

I

80. OBLJETNICE GRADSKOG MUZEJA U POŽEGI

Požega
2004

Gradski muzej u Požegi ove 2004. godine obilježava 80-tu obljetnicu svog osnutka (6. prosinca 1924. osnovao ga je povjesničar i kulturno prosvjetni djelatnik Julije Kempf) . Mnogi građani našega grada već pri njegovu osnutku poklanjali su vrijedne predmete, pa i novčane darove kako bi se stvorili uvjeti za očuvanje ne samo požeške, hrvatske, nego i svjetske kulturne baštine.

Početakom 2003. godine, a ususret toj velikoj obljetnici Muzeja pokrenut je projekt «Akcija zaštite muzejske građe Gradskog muzeja u Požegi». Akciju je pokrenuo gradonačelnik grada Požege, gospodin Zdravko Ronko, kako bi zajedno s djelatnicima Muzeja potaknuo sve zainteresirane građane na aktivno sudjelovanje u čuvanju kulturne baštine svojim donacijama, potičući kod građanstva svijest o njenoj vrijednosti.

Toj akciji pridružili su se i Županijski radio Požega, građani grada Požege, te dio njih iz drugih gradova, slijedeći put koji su prije 80. godina označili svi tadašnji donatori Muzeja, čija se imena u velikim nizovima mogu naći ispisana u «Požeškim novinama» koje su u to vrijeme izlazile.

Tijekom 2003. godine u ovom projektu je sudjelovalo 16 donatora sa oko 50.000,00 kn, pri čemu je izvedeno 16 akcija vezanih uz zaštitu muzejske građe .

1.
MIROSLAV KRALJEVIĆ
Akt pred zastorom, 1912. god.
Ulje na platnu, 110 x 80 cm

Ovom donacijom spašava se umjetničko djelo Miroslava Kraljevića (1885. 1913.), poznatog požeškog slikara, začetnika hrvatskog modernog slikarstva, koje je nastalo 1912. godine u Parizu, godinu dana prije prerane slikareve smrti. Slijedeće, 2005. godine, navršava se 120. obljetnica Kraljevićeva rođenja. Muzej u Požegi čuva neke od njegovih slika kao značajan dio hrvatske i europske baštine.

Lik prikazane osobe, mada nastao daleko od Požege, povezuje Kraljevića s njegovim gradom. Na slici je naslikana Hedviga Sternberg, požeška djevojka u koju je Kraljević bio zaljubljen. Vrlo često prikazivao ju je na svojim slikama kao lik nepoznate žene.

Stanje

Budući da je slika bila uramljena u vrlo skromnu ramu, sasvim oštećenu od crvice, bilo je više nego potrebno što hitnije odstraniti štetne utjecaje koji bi za ovo vrijedno djelo bili pogubni.

Slika Miroslava Kraljevića uramljena je u odgovarajući i primjereni okvir u radnji Marija Štefanca u Požegi.

Donator

**«Allegro» D.0.0., za trgovinu, proizvodnju i usluge
Sv. Roka 50, Požega**

2.

GUSTAV POŠA

**Djevojka pri toaleti, 60. god. 19. st.
Ulje na platnu, 100 x 74 cm**

Sliku je po predaji naslikao požeški slikar Gustav Poša. Ona predstavlja mladu djevojku crne kose povezane crvenom trakom i pokrivenu plavom koprenom zasutu crvenim ružama (karakteristični su Pošini cinober crveni detalji na slikama). Autor slike nije naznačen, ali po predaji i stilu, te napomenutim detaljima, možemo prepoznati slikarski kist Gustava Poše. Poša je bio slikar mladih djevojaka, a jednu od njih vjerojatno je naslikao i za obitelj Kušević iz Blacka. Svetozar Kušević za koga je slika naslikana bio je i dobar poznavalac slikarskih djela, a muzej iz te obitelji, osim ove, posjeduje još tri vrlo vrijedne slike iz 17. i 18. stoljeća. Slika je bila dio inventara dvorca obitelji Kušević, odnosno Svetozara Kuševića čiji se portret iz 1863. godine čuva u muzeju.

Stanje

Slika je od višegodišnjeg stajanja prekrivena masnom prljavštinom, a na više mjesta platno je potpuno razrijeđeno i poderano.

Sliku je restaurirao mr. Zlatko Bielen, akademski slikar iz Zagreba, a uokvirio, kao donator, u odgovarajuću ramu Mario Štefanac iz Požege. Rama izgledom slijedi stil druge polovice 19. stoljeća.

Donator

« Braco » D.0.0., Osječka 62 e, Požega

« Croatia osiguranje d.d. filijala Požega,

Republike Hrvatske 1c

Mario Štefanac iz Požege opremio je sliku u ramu

3.
ŠAL IZ OSTAVŠTINE MILKE TRNINE
Kineska svila, vez svilenim koncem
170 x 48 cm

Šal svjetski poznate operne pjevačice Milke Trnine (1863 – 1941), po majci Požežanke, izrađen je od zelene kineske svile s motivom ruža, veženih ružičastim svilenim koncem.

Gradski muzej u Požegi dobio je 1992. godine veliku zbirku predmeta iz ostavštine Milke Trnine, svjetski poznate operne pjevačice po majci Požežanke, a nećakinje književnika Janka Jurkovića. Zbirku je poklonio danas pok. gosp. Dionizije Smojvir u čijem vlasništvu je bila jedna šestina njene ostavštine. U zbirci su izuzetno vrijedni tekstilni predmeti, dva kineska zastora iz budističkog hrama, jedan iz 17. i drugi iz 19. stoljeća, te šal s motivom ruža, veženih svilenim koncem na zelenoj kineskoj svili. Ove izvrsne primjerke kineske umjetnosti Milki Trnini poklonio je jedan od najvećih kolekcionara umjetnina na prijelazu stoljeća, liječnik William Bigllov Sturgis. On je napustio svoje zvanje u New Yorku da bi sedam godina studirao je budizam. Šal je 1996. godine bio izložen na izložbi «Milka Trnina» u povodu Dana grada (14. – 24. listopada) zajedno sa svim predmetima Milke Trnine koje čuva u svom fundusu Gradski muzej u Požegi.

Stanje

Svila šala prorijedila se do kidanja. Na većini mjesta šal je prekriven mrljama. Krajevi šala na više mjesta su oporeni i poderani, a bordura na jednoj strani se oporila i odvojila od svile.

Šal je restaurirala Antonina Srša, restoratorica za tekstil Muzeja za umjetnost i obrt iz Zagreba.

Donator

«Auto color servis Pejковиć», Zrinska 26, Požega

«Dekotex» d.o.o., za trgovinu, Svetog Duha 11, Požega

4.
NEPOZNATI AUTOR
PORTRET MUŠKARCA
U PLAVOJ ODORI, 18 / 19 ST.
Ulje na platnu, 65 x 52 cm
slika uramljena u venecijanski
tip rame

Slika prikazuje muškarca s brkovima u plavoj svečanoj vojnoj odori. Prema muzejskom zapisu djelo pripada kraju 18. stoljeća i početku 19. stoljeća. Portretirana osoba na slici svojim načinom držanja i odorom predstavlja dostojanstvenika, čiji su inicijali S P ispisani uz ukrasnu viticu na crvenoj lenti. Slika na određen način svjedoči i o statusu vojnih osoba u Požegi u vrijeme nastanka slike. Sliku je izradio slikar koji je vrlo vješt u slikanju odjeće što svjedoči i pomno prikazan svečani ogrtač sa svim njegovim detaljima. Muzej u svojem fundusu čuva brojne portrete požeških župana, ali i portrete poznatih i nepoznatih osoba požeške prošlosti. Restauracija ove vrste slika bila je neophodno potrebna kako se ne bi zajedno s ovim umjetninama u nepovrat izgubio i značajan umjetnički i povijesni dokument vremena kada je Požega bila jedan od važnijih kulturnih, društvenih i vojnih centara ne samo Slavonije nego i Europe.

Stanje

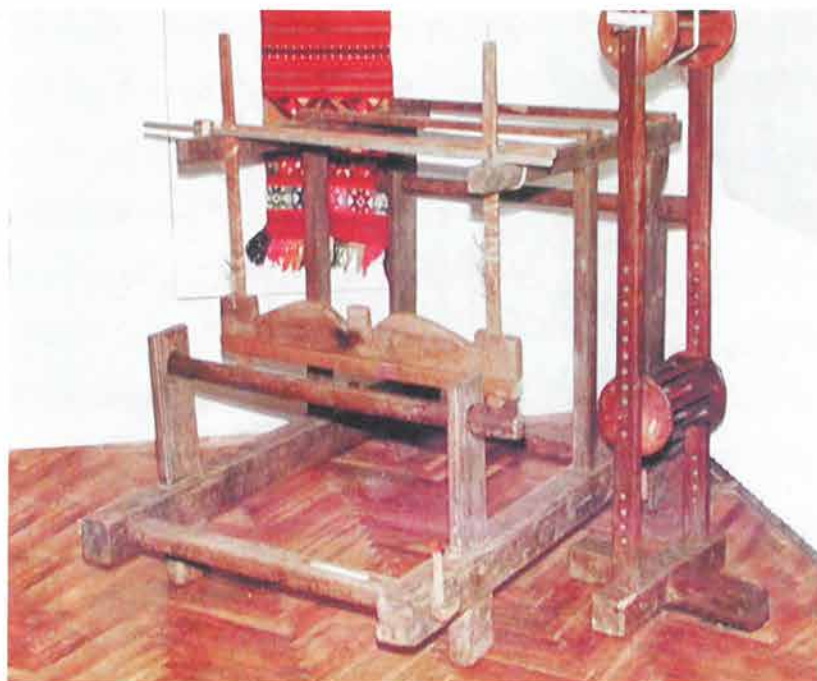
Slika je zbog velikih oštećenje bila već pred otpisom. Površina platna se potpuno opustila, jer je većim dijelom bila odvojena od blind rame. Boja je na mnogim mjestima bila skinuta, popucala, a platno je bilo toliko razrijeđeno da se i poderalo.

Sliku je restaurirao mr. Zlatko Bielen akademski slikar iz Zagreba, a reprezentativnu ramu venecijanskog tipa Jasminka Podgorski Antolović, akademska kiparica iz Zagreba

Donator

**«Herz», D. D. za osposobljavanje kandidata
za vozače i tehnički pregled vozila, Sv. Roka, Požega**

5. TKALAČKI STAN Seoci

Tkalački stan otkupljen je od Marice Lovrić rođene Franekić iz Požege (Seoci). Drveni, horizontalni tkalački stan izrađen je 20 tih godina 20. stoljeća u Seocima. U prošlosti svaka kuća u Požeškom kraju imala je tkalački stan. Seoske žene vladale su mnogim tkalačkim tehnikama. Najčešća tkanja, bila su rocanac, usnivana, ulagana i čilimačko tkanje, te jaglučanac i tkanje na jednu žicu. Karakteristično tkanje za požeštinu je rocanac nabrano tkanje uzdužnih pruga. Od njega su se radili rukavi oplećaka i muških košulja.

Krajem 19. stoljeća i početkom 20. stoljeća žene su tkale većinom od pamučne niti ili od miješane pređe lana i pamuka. Tkale su stolnjake, ponjave, ručnike i odjeću. Od vune su tkale obojke, tkanice pojaseve, sukno za gunjce, zimske marame, razne pokrivače za krevete i kalupe.

Muzej nema u svom etnografskom odjelu niti jedan cjeloviti tkalački stan, te je bilo ga je neophodno nabaviti ovakav tradicijski predmet.

(D.M)

Donator

«Spin Valis», D.D. za proizvodnju namještaja,
piljene građe i elemenata, Industrijska, 24 Požega

6. NEPOZNATI SLIKAR
PEJZAŽ, 18 / 19. ST.
Ulje na platnu, 86 x 54 cm
Slika iz ostavštine Milke Trnine

Pejzaž nepoznatog autora iz ostavštine Milke Trnine Gradski muzej dobio je 1992. godine od danas pok. gospodina Dionizija Smojvira uz još vrijednu zbirku umjetnina koja je pripadala ovoj čuvenoj opernoj pjevačici. Po majci Požežanka, a po ocu mlinaru Vezišćanka (Vezišće je malo mjesto u blizini Kutine), uz veliku brigu majčinog brata, požeškog književnika Janka Jurkovića i njegove supruge Laure, svojim glasom osvojila je cijelu Europu i ne samo nju. München ne povezujemo samo sa slikarom Kraljevićem, povezujemo ga i s Milkom Trninom. Mada je obožavala svoju domovinu, Trnini je najveća podrška bila publika u Münchenu. Slika «Pejzaž» stilski pripada kraju 18. i početku 19. stoljeća. Prema motivu predstavlja karakteristični dio Europe, čini se krajolik oko Münchena. Kada je slika darovana muzeju bila je prilično nejasna, te je njenom restauracijom pred nama osvanuo izuzetan umjetnički rad sjevernjačkog majstora kista 18. st.

Stanje

Boja slike bila je prekrivena masnom prljavštinom, gotovo do neprepoznatljivosti slike. Rama je potpuno izgubila sjaj, a na nekoliko mjesta je manje oštećena.

Sliku je restaurirao mr.Zlatko Bielen, akademski slikar iz Zagreba

Donator

**« Spin Valis»,D.D. za proizvodnju namještaja,
piljene građe i elemenata, Industrijska 24, Požega
«Alles» d.o.o. za trgovinu na veliko i malo, Industrijska 40, Požega**

7. STJEPAN ČALIĆ
SELJANKE U TRGOVINI, 1917. g.
ulje na platnu, 110 x 92 cm

Slika prikazuje trgovinu u kojoj kupuju tri žene odjevene u tri tipa požeške narodne nošnje. Za trgovačkim pultom stoji malo pogrbljeni ostarjeli trgovac, po fizionomiji čini se da je Židov. Ispred njih je roba za prodaju. Kroz otvorena vrata naziru se požeške bolte.

Posebno je interesantan podatak na koji ukazuje predaja, ali i prizor na slici, koji govori da je riječ o trgovini u prizemnim prostorijama današnje zgrade muzeja, kao i sam prikaz nošnji požeškog kraja koje su se nosile krajem 19. i u prvoj polovici 20 stoljeća.

Vrijedan restaurirani dio same slike je i štuko rama koja je čini se po interesantnom cvjetnom, gotovo etnografskom motivu, rađena specijalno za sliku.

Stanje

Slika je cijelom površinom vidljivo potamnijela. Na više mjesta bila je na površini oštećena, a na jednom je i probijena. Štuko na rami je popucao, a u donjem dijelu rame na više mjesta je otpao.

Sliku je restaurirao mr. Zlatko Bielen, akademski slikar iz Zagreba

Donatori

**« Spin Valis»,D.D. za proizvodnju namještaja,
piljene građe i elemenata, Industrijska 24, Požega**

«Alles» d.o.o. za trgovinu na veliko i malo, Industrijska 40, Požega

8.
PISAĆI STOL
IZ OBITELJI KUŠEVIĆ
Blacko, druga pol. 19. st.
Drvo, furnir

Blacko je u drugoj polovici 19. stoljeća u vlasništvu obitelji Kušević. Posjednik dvorca (kurije) u Blackom Svetozar Kušević, odvjetnik i plemić, osim na političkom području (aktivan je na strani hrvatskog bana Jelačića 1848.), bio je interesantna osoba i na području umjetnosti, kao dobar poznavatelj slikarstva i čini se dobar prijatelj požeškog slikara Gustava Poše. Gradski muzej u svom fundusu čuva neke od umjetnina koje je on imao u svojoj zbirci. Među njima su vrijedna djela europske umjetnosti.

U zbirci umjetnina iz obitelji Kušević izdvajamo pisaći stol koji osim što je vrijedan kao primjer umjetničkog obrta 19. stoljeća, ima i za Požegu izuzetnu povijesnu vrijednost, jer je na njemu, prema predaji, potpisan ugovor o dolasku željeznice u Požegu (svečano otvorenje željeznice bilo je u Požegi 1894. godine). Ovaj podatak potkrjepljuje činjenica da je njegov posinak Teodor, koji je živio na njegovu posjedu u Kuzmici sa svojom majkom (Svetozarovom kćerkom) Eugenijom i ocem također Teodorom, bio prometni ravnatelj ugarskih državnih željeznica u Slavoniji.

Stanje

Stolić je oštećen crvicom. Noge stolića potpuno su istrunule. Ukrasni dijelovi stolića su se odlijepili i ispali iz ležišta.

Stolić je restaurirao Branko Samardžija, stolar iz Požege

Donator

**«Spin Valis», D.D. za proizvodnju namještaja,
piljene građe i elemenata, Industrijska 24, Požega**

9. ARHELOŠKA STAKLENA VITRINA

Arheološki odjel Gradskog muzeja u Požegi ima paleontološku, prapovijesnu, numizmatičku zbirku, te zbirku predmeta iz rimskog i srednjovjekovnog razdoblja. Odjel čuva oko 16 000 predmeta.

Obzirom da se u požeškom kraju nalazi i velik broj arheoloških lokaliteta i da se ova zbirka još više povećava brojnim pronađenim nalazima sa Rudine, Kaptola, Tekića i drugih arheoloških lokaliteta, posve su nedostatni depoi u koje bi se na adekvatan način mogla pohraniti brojna, ali vrlo vrijedna arheološka građa.

U sklopu muzeja nalazi se i stalni postav sa arheološkim izložbenim prostorom koji zauzima tek jednu manju prostoriju. Kako bi se što bolje posjetiocima pokazali izuzetni predmeti ovog odjela koji su pobudili zanimanje u Europi, gdje su bili i izlagani, bilo je neophodno izraditi bar jednu staklenu vitrinu koja bi bila tek uzorak prema kojem bi se mogla napraviti i druga potrebna oprema.

Vrijedno je spomenuti da je staklenu vitrinu izradio «Staklorad» iz Požege prema potrebi izlaganja arheoloških predmeta. Za sada nije moguće naći takvu opremu u Hrvatskoj. (Tekst: D. S. Š.)

Donatori

« Grabar » d.o.o., Ivan Grabar, Varaždin, Zagrebačka 306,
« Instalotehna » d.d., Zagreb, Škorpikova bb, Ante Caratan, dipl.eoc.
« Controlmatik » d.o.o., Varaždin

10.
NEPOZNATI UMJETNIK
SV. IVAN NEPOMUK, 1728. g.
Kamen, vis. 110cm , šir. 60cm

Skulptura sv. Ivana Nepomuka stajala je na stupu pod požeškom tvrđom. Na to mjesto postavili su je požeški Isusovci 1728. godine. Pobožnost kod tog kipa počela je 1733. godine i trajala je sve do ukidanja isusovačkog reda 1773. godine. Na pobožnost su najviše dolazili osim Isusovaca, vojnici i njemačko stanovništvo. Na mjestu gdje je taj kip stajao u 18. stoljeću, podigao je kuću Petar Javorski, krčmar, te je kip stavio u nišu na pročelju svoje kuće. Ona je 1884. godine prešla u vlasništvo porodice Peičić. Kip je ostao na istom mjestu sve dok kuća nije pripala Josipu Wolfu, koji je ondje sagradio novu jednokatnicu, postavivši 1898. godine novi kip kome se izgubio trag.

Izvorni, stari barokni kip vrijedno bi bilo restaurirati, jer je to za sada najstarija skulptura ove vrste namijenjena za slobodan prostor u gradu Požegi.

Stanje

Skulptura je vrlo oštećena, svecu je odbijena glava. Boja na skulpturi je gotovo potpuno skinuta.

Napomena:

Kako su sredstva donatora tek dio od ukupnog iznosa, preostala potrebna sredstava tražena su od Ministarstva kulture RH.

**Donator ugoditeljstvo «Boba», Pavić Richard Adam,
Trg Sv. Trojstva 7, Požega**

11.
GYORGY KISS
FRA LUKA IBRIŠIMOVIĆ SOKOL,
1893. g.
kiparska studija, 80 cm, gips

Fra Luka Ibrišimović Sokol, franjevac i narodni junak poveo je u ožujku 1688. godine Požežane u borbu za oslobođenje od Turaka, koji su vladali ovim krajevima 150 godina. Konačno oslobođenje Požega je doživjela 1691. godine, te su građani povodom 200. obljetnice obilježavanja ovog događaja podigli na Trgu sv. Terezije fra Luki vrijedan spomenik. Izradio ga je mađarski kipar György Kiss. Spomenik je svečano postavljen 5. studenog 1893. godine.

Vrijedna studija, kiparska skica ovog spomenika 80 cm visoka, čuva se u Gradskom muzeju i u ovoj akciji je restaurirana. (tekst: M.Š.)

Stanje

Kiparska studija bila je na više mjesta oštećena. Ruka fra Luke bila je potpuno otkinuta, a šaka uništena.

Skulpturu restaurirali Josip i Mijo Jerković,
akademska slikar i kipar iz Zagreba.

Donator

«Presoflex» (Josip Galić), Požega, Osječka 19,

Napomena:

Prema ovoj skici povodom Dana grada Požege i 80. te obljetnice Gradskog muzeja izradio se i suvenir fra Luke Ibrišimovića Sokola koji je prezentiran i na izložbi.

12.
RUDINA
Kamena konzola
Romanička crkv sv. Mihovila
benediktinskog samostana, 12. st.

Romanička crkva sv. Mihovila nalazi se u sklopu benediktinskog samostana u 12. stoljeću. Samostan se nalazi 25 km od Požege i jedini je primjer takvog objekta u kontinentalnoj Hrvatskoj. Arheološki nalazi ukazuju na kontinuitet življenja na mjestu samostana od prapovijesti, Rimljana, prvih kršćana, te benediktinaca koji su ovdje imali mjesto svoje molitve.

Crkva je u srednjem vijeku bila živopisno oslikana freskama s prikazima Kristova života, a vanjštinu crkve ukrašavale su i danas svima poznate «Rudinske glave».

Na kamenim konzolama reljefno su obrađeni likovi svetaca, sv. Mihovila, sv. Benedikta, te izuzetan skulpturalni primjer prikaza Presvetoga Trojstva. One su jedinstven primjet srednjovjekovne plastike takve vrste ne samo na tlu Hrvatske, nego i u čitavoj Europi, pa i svijetu.

Gradski muzej Požege, više od dva desetljeća, kao svoj tipični suvenir ima «Rudinsku glavu». Budući da su kalupi trošni potrebno je izraditi bar dva nova koliko je preostalo od nenamjenskih sredstava donatora.

13. GLASNIK ŽUPANIJE POŽEŠKE

List za pouku, gospodarstvo, društveni i javni život Glasnik Županije požeške izlazi u Požegi kao tjednik od 1891. do 1919. godine. Pokrenuo ga je požeški tiskar Lavoslav Klein, a glavni urednik lista bio je prof. Makso Kuntarić. Gradski muzej u Požegi u svom fondusu čuva veći dio originalnih brojeva koje je bilo potrebno uvezati, ali i kopirati kako korisnici ne bi oštećivali originale. Ovo informativno glasilo bilo je primjer požeškom tisku koji ga je slijedio. Uređivala se za šire područje nego za požeški kraj, a donosila je najviše vijesti iz Požege.

Osim originala trebale bi se uvezati i kopije kako se originali ovih vrijednih starih novina ne bi oštetili.

Stanje
Većina ovih novina je oštećena pri korištenju, a dio njih je neuvezan.

Donator
Tiskara «Požega»

14.

USLUGA PRIJEVOZA UMJETNINA

Usluge prijevoza svojim privatnim vozilom do mjesta restauriranja dao je Slavko Žikić iz Požege, jer Gradski muzej ne posjeduje prijevozno sredstvo za teren.

Donator

Slavko Žikić, Požega

Napomena:

Uz izložene predmete na izložbi je izložena i sva dokumentacija vezana uz restauraciju koju su izradili restauratori pri restauratorskim zahvatima (izvješća). Pri obradi svakog pojedinog predmeta koristila se literatura vezana uz navedeno područje, inventarne knjige, fototeka, mapoteka, te druga dokumentacija Gradskog muzeja.

Lidija Ivančević - Španiček, prof.

Nakladnik
Grad Požega
Gradski muzej Požega

Za nakladnika
Zdravko Ronko, gradonačelnik
Dubravka Sokač - Štimac, ravnateljica

Autor izložbe i kataloga
Lidija Ivančević - Španiček

Postav Izložbe
Lidija Ivančević - Španiček
Dubravka Sokač Štimac
Mirjana Šperanda
Dubravka Matoković

Korektura
Marijana Jurčić

Fotografije
Duško Mirković

Tehnički poslovi
Verica Hodak

Tisak
Tiskara «Požega»

